

PARTIJA

Partija –
hrbtbenica delavskega razreda.
Partija –
našega dela nesmrtno poslanstvo.
Partija –
naše zvestobe edino jamstvo.
V. V. MAJAKOVSKI

ZKJ je avantgarda delavskega razreda, so nas učili, nas učijo, in bomo nekoč mi sami učili po partijskih sestankih. Življenje in partijski sestanki sta dve pogosto popolnoma različni stvari.

Avgusta 68 ogorčenje, protest, 300.000 udeležencev manifestacij v Beogradu. ZKJ se mogočno vzpne v pravičnem boju zoper zločinsko agresijo. Posebna izdaja Dela, večvrstični naslovi v tisku, ostri govori našega predsednika; kot po navadi je Jugoslavija prva na braniku socializma.

Oktober 70. Naše odgovorno politično vodstvo noče komentirati intervencije na Češkoslovaškem. Doslej je naše vodstvo vsaj dosledno poudarjalo, da ostaja na svojih stališčih. Zdaj smo že bolj previdni. Saj drugačni ne moremo biti s prireznimi krili.

V dveh dnevih smo, majhna skupina študentov, brez vsake prave organizacije, zbrali v Ljubljani, na gimnazijah, na fakultetah in predvsem na ulici, čez pet tisoč podpisov za dve protestni pismi, od katerih je eno naslovljeno na vas, tovariši s Predsedstva ZKJ. Vprašanje, ki smo ga hoteli postaviti, problem, ki smo ga hoteli načeti, ni samo proces, ki se začel v Pragi, ni samo molk ob nekem konkretnem dogodku. VPRAŠUJEMO SE: ALI JE ZVEZA KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE DO SEDANJEGA TRENUTKA USPELA OHRANITI VLOGO AVANTGARDE DELAVSKEGA RAZREDA IN V KOLIKŠNI MERI? Nekaj preprostih statističnih dejstev nas lahko samo potrdi v našem dvomu.

– Delavci (visokokvalificirani – kvalificirani – polkvalificirani – nekvalificirani), ki tvorijo 73,9 % zaposlenega slovenskega prebivalstva, predstavljajo samo 39,5 % članstva ZKS.

– Leta 1968 je bilo v ZKS 717 kmetov, kar pomeni 1,1 %. (Leta 1949 jih je bilo še vedno 12,1 %). Danes tvorijo prebivalci, ki žive od kmetijstva še vedno 26 %.

– Vstop v ZKJ apriori odklanja skoraj 70 % mladine.

– Leta 1968 je sestavljalo članstvo ZKS 9,43 % mladih do 25 let.

(Vsi podatki so vzeti iz knjige Gojka Staniča: Komunisti včeraj, danes, jutri.)

Podatki so dovolj zgovorni. Naša partija NI partija delavcev, kmetov in mladine! Morda boste rekli, tovariši s predsedstva, da protestno pismo nima nobene zveze niti s statistiko niti s špekulacijami glede Zveze komunistov. Opozoriti bi vas samo hotel, da mora imeti pragmatistična politika partije, ki se naslanja in podreja kratkoročnim državnim interesom (političnim in ekonomskim), da mora imeti taka politika za nujno posledico prekinitve zgodovinske niti marksizma-leninizma, da taka partija v praksi pozablja na to, kaj je boj razredov, da se taka partija nujno odmika interesom proletariata. Nočem trditi, da je v takem stanju ZKJ, prav gotovo pa je, da navedeni statistični podatki opozarjajo na nevarnost, ki bi se ji najbrž mi vsi radi izognili. Upam, tovariši, da boste v odgovoru na naše protestno pismo (in odgovoriti na pismo s pet tisoč podpisi je že skoraj dolžnost), ki je sicer zajelo en sam problem, vprašalo pa na široko, poskušali pomiriti našo zaskrbljenost in negotovost.

ARS POLITICA

(Student je v marginalnem družbenem položaju. Studentje so socialna manjšina.)

– ni usodno, če je kuhar pokvarjen, če ostaneš brez večerje, če nimaš cigaret, če te je punca zapustila, če si padla iz latinščine, če so ti doma rekli kurba, pijanec, lenuh, vse to ni usodno, ko pa vemo,

DA SO DRUŽINE Z DVAJSET TISOČ STARIMI DINARJI DOHODKA NA DRUŽINSKEGA ČLANA.

– ni usodno, da smo skromni, preskromni, da imamo štipendije in posojila za miloščino in grešni občutek, kot da bi jih kradli, da smo po svoji poštošniški moči na zadnjem mestu družbenega ugleda v očeh potrošniške javnosti, ko za

UŽITEK DRUGIM LAHKO PRODAJAS SVOJE TELO IN DUŠO.

– ni usodno, da mladina noče v partijo, ker MISLI, DA GRE MNOGO ČASA V NIČ.

– ni usodno, da so menze prepolne, soperne, neizkoriščene, da so dolge vrste za porcije, da se organizacija obrača proti človeku, da nimaš občutka za nehumanosti, ko

NAM JE PROGRESIVNA REPRESIJA POTREBNA.

– ni usodno, da imamo dolge lase, kratka krila, zbadajoče brade, maksii plašče, ogrlice, visoke čevlje, lasulje, emko-preventivo, ola gume, minimalni življenjski cenzus 64.000 dinarjev, ko je

IZDELAN KONCEPT DOLGOROČNEGA DRUŽBENEGA RAZVOJA SLOVENIJE.

– ni usodno, da besedila Ustave ne moreš (ne smeš) jemati dobesedno, da nimamo cenzure, ko pa so

REINISCHE ZEITUNG CENZURIRALI.

– ni usodno, da študiraš za ocene, iz formalnosti, za diplomu, zaradi staršev, za boljše življenje, za višji položaj, za kario, zaradi znanja, z veseljem, ko pravkar

USTVARJAMO MOŽNOSTI ZA KONKRETNO ZNANSTVENO DOKUMENTACIJO

– ni usodno, da se ne zanimamo za notranjo in zunanjo politiko, za gospodarsko in ekonomsko politiko, za kulturno politiko, za založniško politiko, da kot socialna manjšina ne moremo obvladovati svojega življenja in svoje politike, ko je

V SLOVENIJI VEDNO VEČ SREDNJIH IN MALIH RAČUNALNIKOV.

– ni usodno, če vržeš bombo in rečeš ars politica ali pa daš dreka v trobento,

levo desno

desno levo

levo

levo

MOČ in VEST

MAX HORKHEIMER: MOČ IN VEST

Moč in vest sta zgodovinska pojava. Upirata se poskusu jasne opredelitve, s. p. takšne definicije, ki je v navadi v prirodoslovnih vedah. Kar lahko na kratko povemo o moči in vesti, se nanaša na stališča, na aspekte, ki se tistemu, ki govori, za trenutek zazdijo nepomembna. Moč, o kateri govorim, ni moč posameznika nad samim seboj, ampak politična, z gospodarstvom povezana moč. Vest, o kateri govorim, se nanjo nanaša.

Svobodne dežele verjamejo v demokracijo. Vest naj bo prisotna pri vseh meščanih, ne samo pri tistih, ki vladajo. Odnos med meščani in vlado pa je le zelo redko neposreden. Posredujoče instance sestavljajo predvsem: stranka, organi javnega mnenja, masovni mediji, časopisi, radio, televizija in še mnogo drugega. Masovni mediji vplivajo na odnos stranke do vlade in meščanov, stranke pa na masovne medije. Mehanizem je kompleksen. V masovnih medijih, ki praviloma omogočajo komunikacijo, se uveljavljajo mnogi interesi, ki so bili nekoč podrejeni integralnosti mišljenja in dobri volji. Vezani so na priljubljenost, na naklonjenost cele vrste instanc, tudi na gospodarstvo. Določitev in izbor sporočil sta podrejena njihovem vplivu, pa četudi sta sama pravilna.

Mislec, h kateremu se teorija demokracije v kontinentalni Evropi predvsem vrača, Jean Jacques Rousseau, se je tega zavedal in bal. Volilec in vlada naj bi se neposredno poznala, ostala naj bi v stalnem stiku, govorila naj bi drug z drugim in se družila, tako da demokracija ne bi izgubila svojega pomena. Rousseau je videl in izrekel, da bi morale tako močne stranke kot velike premoženske razlike (zamolčimo pri) tem mogočnemu vplivu v zakulisju parlamentov) spreminjati demokracijo z ozirom na kvaliteto. Pedantni učencem Robespierre je njegov model apliciral na Francijo, kjer ga je spremenil in strahovladal. Zgodovina Francije zadnjih 150 let ni bila v demokraciji nikakoli bleščeča stvaritev, kot so to nekdanji učili v šoli. Znano je, da so Prusi v tem kratkem obdobju Francijo kar dvakrat osvobodili cesarjev. Rousseau je slutil problematiko demokracije v velikih deželah.

Po teoriji naj bi bila moč lastna tistim, ki vladajo. Potrebno je, da neprestano sledijo problemom svoje dežele, kajti gre za njihovo vest. Vest pomeni v tem primeru predstavitev tega, kar je najboljše za vse, za celoto. Obstoji razlika med zasebnim egoizmom privatnika in tem, kar ima ta za interese svoje dežele, čeprav omenjeni interesi lahko konvergirajo. Na tem, da more pri političnih odločitvah vsak sam dati prednost skupnosti oziroma celoti, na tem temelji klasični pojem demokracije in pod njegovim okriljem je demokracija prevzela oblast na kontinentu. V liberalistični Angliji so izdelali druge, bolj realistične teorije, v katerih je pomembnejši privatni interes. Med rezultato privatnih interesov in državno blaginjo naj bi vladala prestabilirana harmonija. Emile Durkheim je pozneje nadaljeval Rousseaujev nauk o politični vesti. Po njegovem mnenju je individualistična morala v krizi, vrnjena je v pojem – postala je pojmovna in kot taka je „nepreklicno razrušena, uničena“. Ker bi delitev dela postala bistveni vir družbene solidarnosti, bi takšna morala (namesto individuumov samih) služila za temelj moralnega reda.

Blaginja države, ki pripada, ki ustreza in se podreja posamezniku, naj bi bila za Rousseauja najvišji dosegljivi cilj. Nauk, ki je v 18. stoletju pomenil napredek, je v 19. in 20. stoletju pokazal svojo drugo podobo. Pojem nacije je postal malikovalen. Right or wrong, my country. Izkušeni duhovi Goethe, Schopenhauer, Grillparzer so nacijo že za časa njenega vzpona spoznali za bodočo, in hkrati usodno kategorijo in od takrat naprej je nacija svetila (prisostvovala) velikim revolucijam in vojnarn ter se razširila po vsem planetu. Danes gonilna moč zgodovine ni več, kot v viktorijanski dobi, med hegemonijo Evrope, neposredno konkurenca posameznih podjetnikov, ampak mnogo bolj tekmovalne nacij. Izbojevan je boj za osvoboditev misli, boj

ki je bil nekoč tema novejske evropske zgodovine. Njegov rezultat, moderno znanost in tehniko, so izgotovljen-in-določen importirali drugi kontinenti. Pri tem niso več potrebni veliki posamezniki. Na njihovo mesto stopa kolektiv in funkcionarji. V gospodarstvu že davno ni več samovlade. Iz kooperacije interesentov se iz medsebojnih odnosov in odnosov z državo tvorijo nove strukture moči. Njihovi simboli so istočasno nacionalni simboli.

Tudi religija se razvija. Krščanstvo oznanja vrednost posamezne duše. S pomočjo svojega nauka o večnosti ji prisojajo neskončen pomen. Nasprotno pa dogme, ki jim verjame sedanost, absolutizirajo, nacijo in v določenem trenutku (naj bo mir ali vojna) tudi osvajanje sveta. V Afriki slavi islam mnoge uspehe. Islam je lažje prilagoditi novemu mišljenju kot pa evangelij sovražnikovi ljubezni. Vojni pohodi, nasilna spreobrnitev, iztrebitev, pokončanje sovražnikov niso nikoli ugovarjali božjemu pojmu prerokov. Osvajanje področij, ki se danes imenuje Pakistan, prekaša po ostudnosti večino zgodovinskih dogodkov. Do nacionalne moči ima islam posebno afiniteto. Pri nasiljih krščanstva so bile potrebne paradoksalne razlage, perverzije nauka, na katerih so se sklicevali. V tisočletni državi, najbolj blazni orgiji, ki so jo inscenirali nacionalisti, je bilo krščanstvo čisto dosledno suspektirano. Moč nacije, pa tudi blaginja naroda zanjo ni veljala kot neomajna ideja, po kateri naj bi se vsakdo zgledoval. Uspehi v obstoječem svetu lahko mnogim kalvinistom služijo kot dokaz, glede na prvotno (začetno) učenje pa nič ne pomenijo.

V Nemčiji je Kant sprejel Rousseaujevo misel ter ji določil pravo mesto. Po Kantu morajo tudi privatna dejanja vsakokrat slediti načelom, katerih vrednost in veljavo lahko delujoči posameznik želi tudi za družbo, za skupnost. Vsak naj neprestano dela tako, da njegovo delovanje ustreza pravilom, ki bi bila lahko po njegovem prepričanju občeveljavna. To je vsebina kategoričnega imperativa, ki določa pojem vesti. Niti bog niti pravi, telesni oče nista pri tem navzoča, navzoča in prisotna je človeška družba in to vsa: celotna družba, ne samo posamezna nacija. Kantova praktična filozofija je mnogo bližja duhu krščanstva kot idealizem Fichteja in Hegla. Med tem, kar predpisuje vest in med vedno veljavnimi zakoni vlada po Kantovem nauku neka napetost. Kakor dolgo imajo ti zakoni moč, jim je treba slediti, kajti kaos je slabši celo od slabega sistema oziroma ureditve (reda), razen če se ta ne spremeni v posmeh lastnemu pojmu, kot se je to zgodilo v Hitlerjevi Nemčiji, pred katero je odpovedala Kantova filozofija in ne samo filozofija, ampak misel sploh. Tisti drugi sistem oziroma red, po principih katerega naj bi se delujoči (in ustvarjajoči) posameznik povsod ravnal, ni obstoječi red, ampak duhovni red, red uma. Zaradi njega je svoboda vsakega posameznika omejena in sicer tako zelo, kot jo nujno omejuje svoboda drugih posameznikov. Drugače kot pri Rousseauju, je za vest, kot jo je razumel Kant, značilna utopija, podoba družbe, po kateri je treba meriti še – tudi svojo lastno državo. Kantova etika je formalna, vendar ne čisto tako formalna, kot se to včasih zdi. Kantova etika izroča vesti kriterij moči. Kantovega nauka ne bi mogli bolje pojasniti, kot iz nasprotja do tistega poziva na boj, ki svojih privržencev ni našel le na vzhodu: „dobro je (vse), kar koristi kolektivu“.

Samostojno mišljenje, eksaktna fantazija, identifikacija z drugimi, volja do pravilne (prave) družbe pripadajo subjektivnim kvaliteta, ki naj jih moč budi, razširja in pospešuje, čeprav lahko pridejo z njo v konflikt, . . . da, prav zato: kajti moč je le tako to, kar naj bi bila, da skuša sama postati boljša in da za to ustvarja pogoje. Od nekdanj sodi k državi obrambni aparat. Dandanašnji je prostor, ki ga vedno bolj zasega uničevalska mašinerija, njena reprodukcija in razširjanje, tako mogočen, da daljnosežno določa strukturo gospodarstva in družbe. Vendar: čim bolj strašna je oblast državne moči in tega, kar je z njo v zvezi, tem večja postane dolžnost: skrbeti za to, da je domovina, ki naj bi jo branila, urejena kolikor je le mogoče človeško. Takšni odgovornosti ni zadoščeno le s tem, da lahko veliko kupujemo, pa tudi s povečanjem 'kraljevstva prostega časa' ne, naj bo ta razširitev prostega časa še tako priljubljena, ampak z razvojem tistih zmožnosti, ki pospešujejo dvom v kult konsumne kulture, v kult, ki mu pripada kulturni konsum. Eden od pogojev je tudi pospeševanje različnih vednosti in raziskovanju in učenju (pouku), ki so danes omejene in zreducirane zaradi tekmovalnja v razvoju tehnike.

Če moč hoče svoje opravičilo vesti, jo zadene njena vrnitev, se je dotakne njen ponovni prihod. S to vrnitvijo vesti se je v mnogih študijah ukvarjala moderna sociologija. Vrnitev vesti zadeva spremembo družine. Proces prehoda k mali družini postane splošen. Če se najboljši psihologi ne motijo, je izoblikovanje vesti, ki ima svojo zasnovano, svojo kal v vsakem posamezniku, odločilno odvisna od poteka in usode otroštva. Kar govori iz notranjosti vsakega človeka: zahteva po resnici in pravičnosti, pridnost, poštenost, zvestoba, usmiljenost, vse to mu je bilo dano in vcepljeno v družini. Medtem ko danes vedno širša področja vzgoje prahajajo na družbene moči, na šolo, tovariše, športne klube, . . . se razvoj vesti vrši manj diferencirano. Človek v obvladovanem, vodenem svetu reagira bolj na nekatera zunanja znamenja, kot na notranje postulate. Kontrola moči prehaja čedalje bolj na druge instance. Čim bolj brezmočen je posameznik, tem manj je prepuščen svoji vesti, vesti, ki nazaduje.

V sedanosti je demokracija relativirana tudi s tem, da posameznik nima (in ne more imeti) jasne uvida v politiko. Čim bolj je rezširjena poročevalska služba, čim bolj bleščeč je njen uspeh in delovanje, tem bolj zabrisana in nejasna je slika sveta. Skrbništvo postane neizogibno. Kaj v resnici pomenijo dejanja državnikov, pa tudi strank, o tem še tisti, ki je o tem poučen, komaj kaj ve. V notranje zakonitosti in ukrepe so vigravani zunanje-politični interesi in obratno. Da bi bili oblastniki kos svoji nalogi, je potrebno neizmerno znanje, in skušnjava, da bi na težavni poti vladanja ustvarili bližnjice, je prevelika, tako da pojem kontrole moči s pomočjo vesti vseh posameznikov že zato zveni naivno, ker omejitve sveta prinaša s seboj dejstvo, da učinek vsakega političnega koraka lahko presodi le množica izvedencev, strokovnjakov. Totalitarna mašinerija deluje brez napake, brez zastoja. Zato si ne upam napovedati, komu pripada prihodnost. Vsekakor je treba nezmotljive volje, da zadržimo politično svobodo. Če naj jo prinese mlada generacija, je zanjo treba veliko storiti. Predvsem bi morali vzgojitelji (vzgojitelji vsake vrste in vzgojitelji vzgojiteljev) zavzeti v družbi drugačno mesto kot to, ki jim danes pripada. Za pravilno razmerje med močjo in vestjo (ter njeno izoblikovanje) je potreben duhoven in organizacijski napor, za katerega je v družbi le malo izgledov. Družba ima drugo delo. Večini gre za moč ali za prizadevno prostost, prosti čas. Pri tem pa ostane za vest kljub vsemu izobilju le malo možnosti, kajti njen „dogodek“ je prepuščen slučajju.

Iz nemščine prevajala A. M. in S. B.
Naslov originala: M. H. – Macht und Gewissen, v knjigi Um die Freiheit, Europäische Verlagsanstalt 1962.
Tekst je skrajšan na nekaterih nebitvenih mestih.

kako je s tribuno?

Ostati hočem pri tem vprašanju. In predlagam, da vprašanje ostane še nekaj časa odprto. Gre mi za to, da se zavemo, kaj je ostala Tribuna v letu 1970 in da to, kar je postala, poskušamo izpopolniti do čiste oblike. Tedaj mi ne gre za kritiko v tradicionalnem pomenu, temveč za razmislek o tem, kaj je mogoče storiti, da stvari ne bi ostale nedorečene in prikrite.

Tribuna se je že proti koncu prejšnjega letnika približala nekemu profilu, ki ga s provizorično besedo lahko imenujemo „neresnost“, v socialnem smislu pa je to pomenilo umik iz aktivizma, iz političnega poseganja – v sfero kontemplacije (v to smer je šla predvsem filozofija) in privatnosti (zadnja stran pa literatura). Lani smo kritizirali okorno dikcijo člankov, ki so razpravljali o študentski problematiki. Razpravljali smo in priporočali, naj bi „politični članki“ postali bolj sproščeni v smislu neprizanesljive kritičnosti, naj bi posegli tudi na ne-klasična področja (dotaknili naj bi se nedotakljivih, mitoloških plasti našega političnega življenja, uporabili naj bi „ku-loar“...). Ugotoviti je treba, da uredniki lanske Tribune pri takšnem opraviilu niso imeli posebne sreče. Kar je bilo v njihovem pisanju političnega in borbenege, je bilo na nivoju razigrane manipulacije z obstoječimi mitologijami, ne da bi se potrudilo do globinske analize ali temeljitejšega premisleka. Nekaj je še ostalo aktivistične latovščine, kakršne smo vajeni in kakršno smo pripravljani prenašati, kadar gre za „resolucijo“, „teze“, „biltene“ – in seveda „načelna“ časopisna poročila s sestankov, konferenc, zborovanj itd. Toda te govorce je ostalo v ušesih bolj malo in študentje je prav gotovo niso brali množično. S tem seveda nočem zanikati marsikaterega dobrega članka – ti pa so, vsaj, kar zadeva prostor „politike“ ostali znotraj tistega pregovora, ki govori o potrjevanju pravila. Na kratko smo opisali, čemu se je Tribuna približevala. Vse to – pa še marsikaj drži za prvo letošnjo številko. Na prvi pogled je vidna „čutna“, „estetska“, „porabniška“ usmerjenost. Kar zedinjuje, je barva, stil opreme, živ-zav duhovitih naslovčkov in anekdot... Na zedinjuje neke skupne volje, neko žgoče sporočilo, neka socialna moč... Uredništvo ni „homogeno“, „zbrano“ v eno samo os, ki bi hotela prevrtati neprevrtljive zidove ali spodminirati vrasle mejnike. Ta „ni“ seveda ni izrečen v kritičnem smislu, oz. spodbujevalno, moralistično, hoteč deliti nauke. Gre za to, da priznamo, česa nimamo (nočemo!), in da to, kar hočemo, utemeljimo in razkrijemo do stržena.

Tribuna bi v nekem hipotetičnem položaju imela naslednje možnosti:

1. Lahko bi postala aktivističen časopis – hoteč rušiti in graditi, zbirajoč moč za ustvaritev „novih odnosov“, razkazujoč (teoretično in praktično), v čem so zavore enakopravnosti v družbi, hitrejšega razvoja znanosti – univerze, razkrinkavajoč temeljno (razredno) strukturo naše družbe, spodbujajoč resnične in zavračajoč fiktivne konflikte v tej družbi; takšna je – to pomni-mo – Tribuna nekoč že poskušala biti, vendar se je v okoliščinah, ki jih je na tem mestu teže pojasniti, zlomila;

2. Lahko bi bila oficialno glasilo IO Študentske skupnosti;

3. Lahko je razgibano, porabi manj zahtevnega študenta (ali takšnega, ki sicer sega po drugih „razvidnejših“ množičnih sredstvih obveščanja) namenjeno občilo, osvobodeno akcijske napetosti; zabaven list z

znom intelektualističnega cinizma in manirizma; nekaj podobnega bo, kot kaže, Tribuna prav zdaj postala. Seveda – zavedati se je treba, da je to še vedno tipična slovenska kulturniška struktura;

4. Lahko bi bila moderen časopis, kot so po svetu tedniki tipa Le Nouvel Observateur, Der Spiegel, L'Eprese – ali vsaj takšna, kot je Beograjski Student, morda z manj politične volje, ker jo ima (za razliko od beograjskih kolegov) komaj od kje zajemati. Za to vrsto, kot kaže, ni denarja ne kadrov, ne pravega hotenja.

Kaže, da je treba kljub temu, da ni prave izbire, vseeno izbrati in jasno ter glasno povedati, kaj smo izbrali – pri tem pa upoštevati vse posledice, ki iz tega položaja (položeniosti – če že ni izbire) izhajajo v zvezi z družbenimi instrumenti kontrole in usmerjanja.

DIMITRIJ RUPEL

STUDENTSKI LIST UREJAJO: Milan Dekleva, Kostja Gatnik, Jože Konec (glavni urednik), Andrej Medved, Marko Slodnjak, Andrej Ule, Aleksander Zorn (odgovorni urednik), Novinarstvo: Boris Cizej, Milan Jesih, Marjan Pungartnik.

TRIBUNA – Izdaja IO ŠS ljubljanskih visokošolskih zavodov – Uredništvo in uprava: Trg revolucije 1/II. – Telefon 21-280 – Tekoči račun – 501-8-78-1 – Letna naročnina za študente je 15 din, za druge 20 din – Cena posameznega izvoda 1 din – Rokopisov in fotografij ne vračamo – Tiska Železniška tiskarna, Ljubljana, Moše Pijade 39 – Poštnina plačana v gotovini

gnev kot scenarist

Slovenski film ONKRAJ po scenariju Mateja Bora smo gledali z neprijetnim izmenjavanjem občutkov estetskega ugodja in nelagodja. Sprašujemo se, v kateri plasti filma so vzroki, da nas je odbil in da se nam zdi celo „grd“?

Najočitnejša očitnost filma je vzporejanje dveh generacij – generacije, ki je bila mlada v vojni, in generacije, ki je mlada, ko jo vojna generacija od daleč opazuje. Scenarist počenja to vzporejanje tehnično sila preprosto s figuro zapitega možaka. Z njegovimi reminiscencami ukinja med generacijama časovni most ter nam jih daje kot na levi in desni dlani. Vzporejanju je zadosten zunanji povod melodije s plošče. Sam zapiti mož je, kljub formalnim pripombam blagajničarke v lokalu, za scenarista kot takšen, po svoji preteklosti, docela neproblematičen kot

vzporejevalec. Gledalci namreč gledamo to, česar se spominja in kar vidi scenaristov mož, ki je scenaristov rezoner. Razen tega ne vidimo na platnu nič. Rezoniranje je toliko bolj nesubtilno, nasilno, podučno vsiljivo, kolikor bolj je ta figura prilepljena ob samo fabulo. Mož ni soudeležen na intimni usodi teh, o katerih nas hoče nekaj prepričati scenarist. Razen kot rezonerja bi film moža docela mirno lahko pogrešil. Zatorej ne bo držala režiserjeva razlaga, češ da je film želel prikazati dve generaciji, o katerih naj bi potem gledalci ustvarili neko sodbo. Gledalcem ni več ostalo kaj v presojo. Vse je sodil in obsodil že sam scenarist. Gre samo še in kvečjemu zato, da razmislimo, kako je sodil.

Čemu je bil torej „priča“ možakar med vojno in čemu je „priča“, ko ga danes gledamo pred sabo? – Bila sta kurir, mlad dalmatinec, in deklica – slovenskih kmetov. Ljubezen med njima – še v prvi fazi, nedorečena in ranljiva. Njegova elementarna čud in njena dekliška takost „po nepotrebem“ zagrešita njeno in naposled še njegovo smrt. Obedve smrti sta „mladi“, sta dosledna izpeljava srečanja dveh, kar legendarno čistih bitij. Razmeroma ostro in v kunturah podano zgodbo, ki deluje baladno čisto, scenarist tematizira s poslušom pesnika, pripravljen pobožno razumeti do kraja vse, kar je človeško. – Da je film ostal pri tej temi, da je še poglobil čud glavnega junaka, njeno usodnost v logiki vojskovanja, bi bili dobili Slovenci sicer še en partizanski film, toda malo drugačen. V prvem planu ne bi bil več heroizem, posvečen po kolektivnem narodnoosvobodilnem odporu, temveč etično in lirsko zasnovana zgodba, bližnja človeško imanentnemu, kot človeško zgodovinskemu. In če je scenarist želel, da gledalci razsojajo o „njegovi“ in današnji generaciji, bi bil s poglobitvijo osnovne teme to dosegel.

Toda scenaristu očitno ni šlo za to, da izroči zgodbo v razmislek in komparacijo, temveč mu je šlo za popolnoma določno, eno samo interpretacijo, h kateri je želel na vsak način pripraviti gledalce. Zgodbo je opblepil z okvirjem iz samih dolgolasev in golih nog izpod mini kril. S stalnim vračanjem kamere na dolgolaso in golonogo magmo, nas prepričuje o celoti, ki je masa po plesu in samo po njem. Celota brez izjeme. Približanje drogirane mladenke v prvi plan prav tako ni napor scenarista k razumevanju posameznika v magmi, temveč totalna utrditev tega, kar nas prepričuje o masi, tudi na posameznici. Deklica, ki je nesla pošto skozi vojne nevarnosti za svojega kurirja, je tesno postavljena ob drogiranko. Nekoč so bile pri dekletih v ospredju njihove lastnosti – kakor požrtvovalnost, dostojanstvo, dolžnost – danes to dekle pa je samo še „iz kar dobrega mesa“. (Stavek iz filma!) Scenarist pa gre še dlje: v komparacijo smrti obeh deklet. Eno je seveda smrt deklice, ki smo vedeli za njeno življenje, drugo smrt histerične drogiranke, ki je kar tako tja v en dan.

Takšna tipika je tipika satire. Kadar pa jo uporabi pisec v izpovedno brezpogojnem kontekstu, pa je to estetska nedoslednost in jo doživimo kakor laž ali pa „potvarjanje stvarnosti z namenom ščuvanja občanov“. S stališča estetskega ravnotežja in umetnikove pravičnosti napram življenju je spregled ozadja dolgolase magne neodpuštljiv.

S tem filmom je naposled partizanska generacija tudi v filmu, z milijonskimi sredstvi, izrekla šlager o vrednosti ljudi in časov, ko je bila ona mlada, ter o ne vemo kakšnosti mladine danes. Resnica filma ONKRAJ je torej resnica o generaciji Mateja Bora, ki se ji je zorni kot zožil na goriščno razdaljo Vladimirja Pavšiča. Na dnu te resnice sta gnev in obtoževanje.

JARO NOVAK

i-kos prešeren in evropska romantika

Ob pregledovanju Kosove razprave smo se znašli v eugodnem položaju bralca, ki čuti, da se nenehoma oddaljuje razumevanju dela, da pa hkrati drsi v neko nasično in pasivno pristajanje na tekst, ki ga v tvornem, aktivnem odnosu ne more sprejeti. Prav zaradi takega odnosa se nam zdi potrebno, da podrobneje pregledamo sporni tekst.

Naš namen torej ni, da bi se v celoti ukvarjali s tem obširnim delom, temveč povsem zavestno ostajamo le pri premisleku metode. Natančneje bi naš položaj lahko opisali takole: ukvarjali se bomo predvsem s predgovorom te razprave in to na način, da bomo v njem skušali slediti nekemu premiku, ki se po našem mnenju v avtorjevem opisu metode dogaja.

Ta opis pričinja z opredelitvijo za primerjalno metodo in to za določeno varianto te metode, katere temelj predstavlja historično empirična analiza obravnavane problematike. To pa pomeni, da mora biti, če naj bo metoda uspešna, sleherni od kategorij, ki so taki analizi podvržene, resnično prisotna in razpoložljiva na način historično empirične danosti. Da je temu res tako nas prepriča avtor sam, ko kot take opiše poglavitne kategorije s katerimi se v tem delu srečujemo: Prešernovo pesniško delo, evropsko romantiko in pesnika samega (str. 10-11).

V tem trenutku pa postane tudi jasno, da poteka Kosova razprava na dveh nivojih, pri čemer predstavlja obravnavanje razmerja med evropskim romantičnim in Prešernovim pesniškim delom enega, odnos Prešerna do evropskega romantičnega gibanja pa drugega. Čeprav je iz njunega opisa, kot je ta podan v tekstu, razvidno, da obstaja tako med njima kot med elementi, ki jih vsebujeta, tesna medsebojna povezanost in prepletanost, je hkrati jasno, da njuno medsebojno razmerje v luči metodološko tako opredeljene razprave ne more ostati brez nekega temeljnega in usodnejšega odnosa. Opredeljena kot historično empirična bi, na način kot je v delu že prisotna, Kosova metoda ne vzdržala ideje o obstoju dveh vzporedno tekočih, sicer v čas in prostor položenih, a vendarle relativno samostojnih struktur. Da kot taka še lahko je, mora v razmerje obeh nivojev poseči s temeljno komponento, ki utemeljuje njen obstoj in njeno učinkovitost. Prav zato je ta poseg izvršen v imenu historičnega načela vzročnosti (kavzalitete). „Podlago Prešernovemu odnosu do evropske romantike je že zgodaj dala antična, predvsem rimska literatura; ... Obenem je že od vsega začetka vplivala nanj tradicija evropskega svobodomiselnosti ... Zato je njegova poezija sinteza vsega trojega – rimske antike, romantike in svobodomiselnosti tradicije. Toda temelj za takšno sintezo je potrebno videti v globljem ustroju Prešernovega duhovnega snovanja. Ta je povzročil, da se je Prešeren ne le vključil v romantiko, ampak je v nji razvil izvirne poteze svojega posebnega romantičnega sveta.“

Vprašanje, ki nas v tej novo nastali situaciji zanima, je, v koliki meri Kosova razprava vstraja pri doslednem sledenju tega historično-kavzalnega opredeljenega razmerja med obema nivojema poteka raziskave. Dosledna izpeljava tako opisanega odnosa bi razpravo namreč privedla v neposredno bližino deterministične razlage problematike Prešernovega odnosa do evropske romantike.

Nadaljevanju v tej smeri pa Kosova razprava sveda ne more slediti, saj bi to pomenilo, da ta odnos pojmuje tako, da sta Prešeren in njegovo pesniško delo pač že od vsega začetka potopljena in determinirana po evropski romantiki ko realnem historično-socialnem gibanju. To pa bi pomenilo degradacijo in razkroj celotne obravnavane problematike, saj si razprava prizadeva opisati takemu prav nasproten odnos. Razkriti namerava „od kod so se v Prešernovem pesništvu uveljavljale njene (romantične) ideje, kako so se skozenj pretakali njeni različni tokovi, kako so se njene spodbude vraščale v organsko rast Prešernove pesniške umetnosti.“ Jasno je, da dosledno uveljavljeno načelo historično-deterministične razlage takega vprašanja ne more razreševati, saj ga v njenem okviru sploh ni mogoče zastaviti. Prav zato na tem nivoju ni mogoče vstrajati in stavku, ki načelo kavzalitete proglasi, sledi stavek, ki to načelo ukinja in razmišljanje vrača izhodiščni zamisli o obstoju dveh vzporednih struktur – Prešernovega pesniškega dela in evropske romantike. „Glavna značilnost tega ustroja (globljega ustroja Prešernovega duhovnega snovanja) je neskladnost objekta in subjekta, pa tudi prvenstvo subjekta pred objektom, kar kaže na temeljito sorodnost Prešernovega pesniškega dela z romantično Evropo.“ Razmerje med dvema kategorijama je torej opisano kot sorodnost s čimer pa je že ukinjena deterministična razlaga njunega medsebojnega odnosa. V nadaljevanju razreši avtor tudi odnos med „globljim ustrojem Prešernovega duhovnega snovanja“ kot širšo in njegovim pesniškim delom kot ožjo kategorijo, pri čemer je njun odnos v skladu z novim razumevanjem razmerja, opredeljen kot „izvir“. S tem opisom pa nas tekst znova vrača izhodiščni zamisli raziskovanja na dveh nivojih, njuno razmerje pa je tokrat opredeljeno kot „sorodnost“, ki temelji v neskladnosti objekta in subjekta kot notranjega gibala obeh temeljnih struktur. Da je temu res tako, nas prepričuje sklepno poglavje Kosove razprave, pri čemer je potrebno upoštevati zlasti navedbe na straneh 239 in 254 do 256.

Kosov oris metodološkega postopka je s takim razvojem sicer sklenjen, vendar pa ostaja znotraj tega kroga vrsta kategorij nezadostno ali pa celo popolnoma nepojasnjena. Vzrok za to pa odkrivamo v neskladju temeljnih prijemov, ki jih tako opisana metoda uporablja. To neskladje je predvsem očitno v povezavi prehajanja historične metode v deterministične opise odnosov med posameznimi kategorijami z načelom strukturalne metode, ki med obravnavanimi kategorijami ne vspostavlja načela kavzalitete temveč dopušča in ohranja njihovo relativno samostojnost.

JERNEJ NOVAK

literarni maraton

V okviru Študentskega kulturnega festivala bo v soboto, 31. oktobra od 10. dopoldne do 18. ure zvečer v vseh prostorih Filozofske Fakultete LITERARNI MARATON mlajše slovenske poezije. Presencčenja bodo neprestana, zato ne pozabite obvestiti znance, prijatelje, svojece.

Vsi, ki se najdete na seznamu in ostali, ki se „ukvarjate“ s poezijo, pridite na informativni sestanek v petek, 30. oktobra ob 18. uri na uredništvo Tribune, Trg revolucije 1/II, soba 86.

Organizacijski odbor:	Zlobec Jaša
Matjaž Kocbek	Djurašević Saško
Marjan Pungartnik	Kalčič Uroš
Milan Dekleva	Slokan Borut
Marko Slodnjak	Češnjegar Vida
Aleksander Zorn	Franko Adam
	Lužan Pavle
	Brejc Irena
Pavle Zgaga	Pečnik Milan
Novak Vojko	Kne Majda
Juvan Janez	Brezinščak Božidar
Podpečan Bojana	Zagoričnik and co.
Vitan Mal	Šprajc Božo
Smerkol Matevž	Klemenčič Vera
Zupančič Nada	Petrič Draga
Kastelic Nataša	Slana Miroslav
Kreft Lev	Komac Darko
Tedeško Janko	Dvoršek Mojca
Reščič Miran	Sekulič Ferdo
Gabrijelčič Samo	Ivanuš Hojka
Novak Danica	Juvan Janez
Slokan Borut	Slak Zdravko
Spindler Slavko	Štancar Marjan
Jesih Milan	Kuntner Tone
Avanzo Miha	I. G. Plamen
Kunstelj Zvezdana	Kravos Marko
Murovec Marijan	Brvar Andrej
Kruljč Tatjana	Evald Flisar
Osrajnik Milan	Fritz Ervin
Krstič Nikola	Malahovsky Igor
Gajšek Vladimir	Taufer Veno
Gorjan Vojko	Medved Andrej
Černigoj Franci	Šalamun Tomaž
Boroje Artur	Kolar Mirko
Martinu Dreja	Hanžek Matjaž
Starč Marjan	Chubby
Jež Boris	Zajc Dane
Darko Vrabl	Križnar Naško
Hanželič Ljudmila	Merhar Dušan
Dolenc Mate	Simčič Samo
Jerman Vladimir	Svetina Ivo
Samide Valter	Lakota Božidar
Vodušek David	Miklavc Pferdo Konjeslav
Kralj Tomaž	Poniž Dionizij
Pengov Tomaž	Makarovič Svetlana
Herman Bogdana	Strniša Gregor
Rode Maja	Grafenauer Niko
Ogen Mart	Kocbek Matjaž
Gorjan Vojko	Dekleva Milan
Pungartnik Marjan	
Kunstler Barbara	

IN VSI OSTALI

naročam

NAJBOLJŠI SLOVENSKI ČASOPIS
študentski list

tribuno

PRIMEK IN IME:

NASLOV:

Celoletna naročnina je 15 din
za študente, 20 din za ostale.
Naročnino bom poravnal takoj.

Podpis:

tribuna

list študentov ljubljanske univerze
LJUBLJANA, TRG REVOLUCIJE 1

Mislil je, da so temu krive visoke pete. Niso bile krive visoke pete. Takole leže se je prav jasno kazalo: ženska je bila kakih pet centimetrov večja od njega. Razveselil se je. Nikoli še ni imel tako velike ženske. Ko pa je začutil, da štrle njeni podplati daleč izpod površine njegovega telesa in ko je hip na to opazil, da se nobene ženske ni tolikokrat poljubil na vrat kot tole danes, se je zavedel nenavadne resnice: da je vse življenje čutil neznosno nežnost do drobnih zelo zelo drobnih žensk s tankimi kostmi in po možnostmi kratkovidnimi očmi.

Zenska se je držala precej naprej. Nepravilno držo ima, so ji prav gotovo govorile učiteljice, ko je hodila v osemletko. Ta drža ga je prevarala: ženska ni imela majhnih prsi, niti podloženega modrčka ne, njene prsi so poplesavale čisto samostojno: deloma trde, deloma mehke, prožne torej, so bile prav tako samostojne kot na primer roke. Ali noge. Nj si jih upal dotakniti, ni si upal potisniti dlani med dojki, bal se je, da ga bosta pograbili. Če bi ženska ne imela nog, bi lahko s temi dojkami hodila. Resda samo kot ameba, ampak hodila. Hotel jo je vprašati: če se kdaj kopaš gola in plavaš crawl ali tedaj krožiš tudi z dojkama?

Ženska je ležala na hrbtu in štela. Kaj naj bi počela? Prepozno se je zavedla, da zančuje tega moškega. Bil je slab primerek samca: izredno širok prsni koš je bil tenak kot list, noge pa niso bile v skladu z atletsko zasnovano telesu: bile so mršave. Obleka me je premotila, je pomislila. Obleka ali pa frizura. Ne, nasmeh. Vendar ni mogla razvozljati, na katerega pevca jo je spominjal. Pri trinpetdeset se ji je telo napelo:

Moški je začutil kratko bolečino. Bolj kot mu je bila prijetna bolj ga je spravila v obup. In tem hitreje je šla stvar navzdol. Telo ženske je bilo nenavadno trdo. Mišice so ji že davno ojeklenele. Najbrž od smučanja. Da, to je smučanje, je pomislil, ko ji nog ni mogel upogniti ne previsoko, ne preveč na stran, a te iste noge so vedno mirno zavzele vsak položaj in vztrajale v njem. Spomnil se je na primer iz prirode: jelen se samozadovoljuje tako, da drgne z rogovjem ob kakšno deblo... Jelenu zadostuje kakih sedem deset sekund pa je vse mimo. Torej sem vseeno na boljšem, je pomislil. Ženska se je stisnila, stisnila v tisto nasilno stiskanje, notranje stiskanje, ki ga moški ne morejo razumeti, razumejo samo to, da je zlagano, nekoristno, smešno.

Ženska pa je norela od sreče. Njeno telo, vsaj tako je verjela, je bilo desetkrat gosteje kot telesa drugih žensk prepredeno s čutnicami. Dovolj je bilo, da se je v trolejbusu kdo prislonil ob njo, in že je norela. Redko kdaj ji je uspelo ostati nezadovoljena. Nikoli še ni zmoгла prebaviti moškega tako prekleto neprizadeto. Pograbila je njegovo roko in si jo potisnila na prsi. Izmaknil ji je roko. Takrat je ženska začutila, da se še sploh ni dotaknil njenih čudovitih prsi, ki so se vedno vsi žogali z njimi, to jo je navdalo z novim valom spolne sreče. Prepozno se je zavedela, da je potegnila glavo tega moškega, tega samca, nekam navzgor in da jo poljublja po ustih, očeh, laseh. Božala ga je po ploščatem trebuhu in mršavih stegnih in previdno mu je dovolila, da se je vlegel poleg nje in se predal počivanju.

Moški je imel mrzle prste, ki so že davno postali vlažni od potu. Noge ji je premikal z zamišljenostjo arhitekta. Trudil se je, da bi žensko spremenil v zločljiv stol ali nekaj podobnega.

MOŠKI IN ŽENSKA

Ženska je dobro uro poskušala vse, kar se z moškimi da poskusiti, da bi ga znova usposobila. Mogoče je vse to počela prehitro, prevztrajno: sama se je zavedala, da tega še nikoli ni počela tako goreče in tudi tako meto ne.

Moškemu je brodira po glavi neka plesniva misel. Zrcalila se je v njegovih mišjih očeh in v tresenju njegovih ustnic. Žensko je zložil tako praktično, da jo je stisnilo v grlu: neprijeten srh, tako da je pomislila: kot da sem pri ginekologu. Moški pa je lahko vstopil vanjo kot bi na primer stopil iz ene sobe v drugo. Od jeze jo je pogrelo. Srh ji je zvišal temperaturo. Moški pa jo je gledal tako neumno, da se ji je zazdelo potrebno imeti nekaj razumevanja z njim.

Dolgo ni opazila ničesar. Spet je začela šteti. Prišla je do tako visoke številke, da se ji je vse pomešalo. Začela je znova, pa se je nenadoma globoko v njej nekaj oglasilo. Začutila je, da je črv, ki je kar naprej obstajal črv, položen vanjo neverjetno skrbno in neverjetno pravilno. Črv sploh ni čakal na boljše čase, sploh se ni grel: črv pa tudi sploh ni poskušal biti kaj drugega kot običajen beden črv: ni se zaganjal naprej, ni napadal, ni pritiskal. Črv se je preprosto črvil: malo se je zvijal, malo se je krčil, malo daljšal. Ni pridobil na prostoru, tako pa je vsaj ostal na pravem mestu.

Ženska je globoko v sebi umolknila: ni opustila samo mišice v rokah in nogah, morada je poskušala ustavljati vsako zadnjo mišico v sebi, celo tiste, ki se ne dajo ustavljati... še sama je čutila, da tudi s pljuči, jetri, predvsem pa srcem prisluškuje tistemu

deževnikovanju tam nekje skrajno daleč. V ženski je rasel strah, da se ta moški ne izgubi v njej. Da ne utone. Ta strah je bil dražeč, lep in vzpodbuden. Ženska je previdno pričevala valovati. Bala se je, da bi moški karkoli opazil, karkoli začutil, hotela je popolnoma skrivaj nekoliko pomagati deževniku. Morebiti deževniku samo nekoliko zboljšati položaj, ničesar drugega.

Preteklo je kake pol ure. Moški se je nezno dolgočasil. Ni vedel zakaj to počel, niti ni mislil tega počenjati, vendar je počenjal. Ženska je premagala svoj sram in ga božala s konicami prstov in z dlanimi in s

pestmi in poljubljala ga je po glavi in ramenih, če jih je le dosegla. Ženska je spoznala, da je to moški, ki se trudi zanjo. Ki se ŽRTVUJE zanjo. Njegova mirnost, odločnost, nesebičnost, urejenost — vse to ji je ugajalo, tako, da se mu je začela nasmihati. Ko je našla zadnjo lastno in jo opredelila, ko je po dolgem pogonu ujela besedo ŽRTVUJE SE, se je preprosto skrčila kot zrezek, ki ga vržemo v vrelo olje. Zavrčalo je. Zelo mnogo takih drobnih in sijajnih uspehov je imela za sabo, ni se ji bilo treba pritoževati, dobro se je spominjala (z možgani in telesom), da se taki dogodki razlikujejo po jakosti in trajanju, kaj tako čudovitega kot je bilo to danes, si ni nikoli predstavljala. Ni slutila. Morebiti bi se odrekla prejšnjih uspehov, ali vsaj dela prejšnjih uspehov, ne bi jih več pripoznavala, ne bi jim več dajala ustreznega imena — pa je seveda bila preponosna. In ta hip si tudi ni pripisovala dovolj razsodnosti za daljše razmišljanje. Oklenila se je moškega, v hipu, ko je čutila, da se ji bodo udrle solze po licih, je izbruhnila v dolg odrešilen smeh.

V petih urah jo je zadovoljil petkrat. Pri tem pa je ves čas kazal vsa znamenja očitne impotence. Zanj je ženska porabila v nekaj urah več kretenj, poljubov, besed, vzpodbudnih vzdihov kot za kakšnega prejšnjega v par mesecih. Ženska je že davno pozabila besedo ŽRTVOVANJE. LJUBI ME, jo je prešinjalo. Joj, kako me ljubi. Dobro je vedela, da je to tisti moški, ki je nekoč moral priti. Točno tisti, ki ga je čakala. Bilo ji je do kraja jasno, da ta moški nikoli več ne more oditi. In zakaj — prosim vas — naj bi sploh odšel? Saj mu vendar nudi petstokrat več kot potrebuje. Nikoli se mu ne bi odrekla. Absolutnost te misli je spremenila v usodo: v absolutno določeno. Moški, ki je vedno uporabljen in tako rekoč neuničljiv, je zaspal zvit v klobčič.

Bila je nedelja. Ženska se je zbudila ob enih. To se ji še ni zgodilo. Moški je pojedel za zajtrk tri jajca s šunko in spil liter mrzlega mleka. Sedel je v njenem najljubšem, starem naslanjaču, ki po svojih dimenzijah spominja na stole-postelje na koleščkih, ki jih uporabljajo v bolnišnicah. Moški je bil bled in se je s pobožno natančnostjo, resnostjo predajal enemu samemu početju: sedenju.

Ženska je odprla kuharsko knjigo in listala od jedi do jedi. Nobena jed ji ni bila dovolj komplicirana, skrivnostna, neponovljiva. Danes bi bila zmožna narediti kosilo, ki bi bilo vrhunec kuharske umetnosti. Moškemu je spekla debel svinjski zrezek, to je bilo vse, kar je imela v hladilniku. Moški je pojedel zrezek in solato, popil dve kavi in prižgal kratko smrdečo cigaro. Potem je rekel: Rad imam hladne ženske. Klade. Ledene klade. Ki v postelji jokajo. Po možnosti.

FRANČEK RUDOLF

republikanski klubi v ZRN

Protestne akcije zahodnonemških študentov in mladih angažiranih ljudi so postale v zadnjem času vedno bolj redke. Nedvomno je eden izmed glavnih vzrokov neangažiranosti ta, da se je tako imenovana nemška levica razcepila zaradi medsebojnih notranjih nesoglasij. K temu pa je pripomogla tudi nemška policija, ki je poslala cel kup svojih agentov med različne organizacije, seveda z namenom, da bi onemogočila nadaljnjo dejavnost kritične mladine. Trenutno situacijo bi lahko imenovali „periodo iztreznjevanja in novega pripravljanja“. Nedvomno pomeni to pripravljeno stanje nov naskok na zahodnonemški establishment, kljub temu, da vlada trenutno socialdemokratska stranka. Policijska mašinerija in nacistične metode so ostale slej ko prej enake, uporabljajo se samo v novi obliki.

Kakšna so torej pripravljana zahodnonemških študentov? Nedvomno so spoznali vsi odgovorni ljudje, da z množičnimi demonstracijami in terorističnimi akcijami ne bodo dosegli velikih uspehov – ravno obratno – pri delavstvu so izgubili naklonjenost prav zaradi razbijanja poslopij in požiganja avtomobilov. Treba je torej najti nove metode uveljavljanja. V tem smislu so trenutno najbolj angažirani Republikanski klubi v ZRN.

Zelje bi povedati nekaj važnih točk programa Republikanskega kluba iz Koelna, ki je v zadnjem času dosegel precejšnje uspehe glede socialnega angažmaja v ZRN. Republikanski klub je bil ustanovljen v času, ko so odobrili v zveznem parlamentu tako imenovani zakon o izrednem stanju. Glavne protestne akcije so takrat organizirali „republikanci“. Prav tako so organizirali isti ljudje protestne akcije proti Springerjevemu koncernu, kjer so uvedli po ameriškem vzoru „teach-ins“ in „sit-ins“. Najbolj aktiven je bil takrat Republikanski klub v Berlinu, ko so nameravali sežgati Springerjev nebotičnik. Sicer pa še obstajajo drugi RC, ki imajo podoben delovni program, tako na primer v Frankfurtu „Club Voltaire“, potem v Duesseldorfu, Wiesbadenu in Hanovru. Osnovni program Republikanskega kluba se danes ostro loči od SDS = Sozialistischer Deutscher Studentenbund. SDS se preveč ukvarja s terorističnimi akcijami, katerih republikanci ne odobravajo več. Prav tako odklanjajo levičarsko subkulturo in se ostro ločijo od beatniškega navala. Govoril sem z glavnim sekretarjem RC Diechsom, ki mi je pojasnil program svoje organizacije.

Republikanski klub je sestavljen iz reprezentativnega predsedstva, katerega člani so zastopniki različnih svetovnih nazorov in izhajajo iz različnih družbenih slojev. Tako na primer marksisti, stalinisti, komunisti, maoisti, levičarji, kristjani itd. Glavno geslo njihovega delovnega programa se glasi: pridobiti čimveč članov in usposobiti posameznega človeka k kritičnemu razmišljanju in k aktivnosti na svojem delovnem mestu. Ta metoda primarne mobilizacije posameznika se potem razširi v skupni delovni program organizacije. Ob vsakotredenskih jour fixih prirejajo predavanja o aktualnih temah. Po vsakem predavanju sledi seveda diskusija. Konkretno rezultate svojih delovnih akcij pa objavljajo v svoji mesečni publikaciji „Informationen“.

Kakšne so torej njihove konkretne teme:

1. teme iz pravnega področja, 2. razredna oblast, 3. splošne politične teme, 4. mnenja različnih organizacij, 5. problematika socialno zapostavljenih ljudi, 6. problemi skrbstva mladine, 7. Tretji svet, 8. delovni program nasprotnikov vojaške obveznosti, 9. stanje srednješolske mladine, 10. stanje vajencev, 11. abstraktno ukvarjanje s socialističnimi teorijami, 12. vprašanje splošne visoke šole, 13. izdelovanje iniciativnega programa za delovne skupine, 14. programiranje tovarniškega dela, 15. razporejanje in uveljavljanje osnovnih tirm pri delavstvu, 16. splošna tovarniška vprašanja, 17. vprašanje tujih delavcev, 18. organiziranje spontanosti stavk, 19. ekonomska vprašanja, 20. pomoč nerazvitim državam.

Vsa ta prej nakazana vprašanja so seveda zelo ozko povezana s praktičnim delovanjem posameznih članov, ki si po drugi strani zelo prizadevajo, da bi bili čimbolj informirani o tekočih dogodkih. Iz tematike same pa je tudi razvidno, da se v tem klubu zelo slabo počutijo ljudje, ki prihajajo iz krščanske stranke = CDU ali nacionalistične stranke = NDP. Republikanski klub se nadalje zelo trudi; da bi pridobil čimveč delavcev v svojo organizacijo in da bi jih usposobil za generalno stavko.

Glavnih ideologov tako rekoč ni zastopanih v tej organizaciji – ne želijo namreč nadrejenosti in idolov; borijo se za enakopravnost. Uveljavljanje samoupravnega sistema med delavstvom je trenutno njihova glavna naloga, seveda, kolikor že niso več pod vplivom manipulacije. Trd oreh pa je

za republikance nedvomno birokracija in nasploh različni uslužbenci, ki se imajo za nekaj boljšega in višjega kot delavci ali študentje.

Politična policija Zvezne republike Nemčije trenutno popolnoma ignorira Republikanski klub. Kajti vsako vmešavanje bi pomenilo novo protestno akcijo, katere se prej omenjena policija zelo boji.

WILHELM HEILIGER

asistentska vprašanja

V pedagoško-znanstvenih svetih fakultet so zastopani vsi učitelji. Po prvotnih predlogih naj bi bil zastopan tudi vsak četrti asistent. Ob izgovorih o pomanjkanju prostora (!) so zmanjšali predstavništvo asistentov na enega zastopnika na pet asistentov. Komisija za asistentska vprašanja pri društvu visokošolskih profesorjev predlaga, naj bi bil po novih statutih fakultet v PZS fakultet po en predstavnik na tri asistente. Svoj predlog je komisija za asistentska vprašanja poslala komisiji za pregled statutov pri skupščini SRS. Ker se nekateri posamezniki energično upirajo večjemu zastopstvu asistentov v samoupravnih organih fakultet bo verjetno kompromisno sprejet prvoten predlog o enem predstavniku na vsake štiri asistente. To vprašanje ni nepomembno, saj bi sodelovanje asistentov lahko veliko prispevalo k delu teh organov, ker so asistenti najbolj neposredno vključeni v delo s študenti, hkrati pa bi bilo tako zagotovljeno večje razumevanje za reševanje specifičnih asistentskih problemov.

Drug pomemben problem, o katerem je prav tako razpravljala komisija za asistentska vprašanja pri društvu profesorjev so neugodne možnosti za znanstveni razvoj asistentov zaradi velikih pedagoških pa tudi drugih obveznosti. Verjetno niso samo nizki osebni dohodki asistentov vzrok, da so na nekatera razpisana asistentska mesta sploh ni javil noben kandidat. Prav gotovo so eden od pomembnih vzrokov tudi slabe možnosti za strokoven in znanstven razvoj v času asisture. Zavedati se je treba, da je nesmišljeno vsako prizadevanje za reformo univerze, če ne bo uspelo zagotoviti zadostnega števila sposobnih in prizadevnih asistentov.

(za)lega grških študentov

Med številnimi grškimi študenti v Italiji deluje dobro organizirana „LEGA“, združenje grških fašističnih študentov, katerih glavna naloga je nadzorovanje drugih grških študentov in njihove politične dejavnosti ter pomoč tajni policiji grške vlade pri vodenju evidence vseh študentov in izvajanja vsakršnih pritiskov nad njimi.

LEGA je imela leta 1968 v Neaplju svoj drugi kongres, ki je sprejel naslednjo resolucijo:

– Izražamo solidarnost z nacionalno vlado 21. aprila in z naporji za nacionalni preporod, ki jih želimo podpirati s celovitostjo naših moči, priznavajoč jim zgodovinsko mesijanstvo in nujnost.

– globoko vero mladih grških študentov v večno veljavne grške vrednote domovine, religije, svobode, demokracije in pravičnosti, vrednote, ki jih je ohranila in obranila revolucija 21. aprila,

– z ogorčenjem zavračamo vse vulgarne laži nejevoljnezev in konspiratorskega mehanizma internacionalnega komunizma, naperjene proti sedanjemu stanju v Grčiji, ki na žalost zaslepljujejo ljudi, naivne po duši, ki v svoji nevednosti ne razumejo tokov današnjih dogajanj v Grčiji in se polemično postavljajo po robu vladi, ki jo podpira ogromna večina grškega ljudstva in še posebno mladi študentje (v Italiji je to, kljub dobrim pogojem le manjšinska skupina – op. prev.), kar jasno dokazuje demokratičnost njenih ciljev.

Pri tem je zanimiva še tretja točka statuta LEGE, kjer naj bi bili določeni nameni te organizacije:

– koordiniranje nacionalne akcije grških študentov,

– varuštvo visoke nacionalne vere grških študentov v Italiji,

– obramba in budnost nad izvirnostjo grško-krščanske civilizacije univerzalnega pomena in vse človeškega duha, kakor religija, domovina, družina, demokracija, svoboda, pravičnost,

– najradikalnejši odpor zoper vsak poskus delovanja proti Večni Grčiji kakor duhu, naciji ali državi,

– propagandna dejavnost namenjena italijanski in evropski javnosti ter sodelovanje s pristojnimi organi oblasti.

odložitev vojaškega roka

Naborniki obvezniki, rojeni leta 1952 in prej, ki so redni učenci srednjih šol, redni študentje visokošolskih zavodov (vključno tisti, ki študirajo na tretji stopnji) in učenci, ki po končani srednji pomorski šoli opravljajo obvezno plovbo na ladjah, imajo pravico do odložitve vojaškega roka po določbah 36. člena zakona o vojaški obveznosti (Ur. list SFRJ št. 8/69).

Prošnjo za odložitev vojaškega roka morajo vložiti najkasneje do 31. decembra pri upravnem organu za narodno obrambo občine, v kateri imajo stalno prebivališče. Prepozno vložena prošnja bo zavržena in je nabornik obveznik lahko že spomladi 1971 vpoklican na vojaški rok, kar bi vplivalo na čas dokončanja šolanja. Na to posebej opozarjamo, ker je bilo v začetku letošnjega leta več takšnih primerov.

Prošnji morajo priložiti potrdilo šole, da so redni učenci, redni študentje oziroma na obvezni plovbi. To velja tudi za redne učence poklicnih šol, ker ne zadostuje potrdilo delovne organizacije ali obrtnika, da so pri njih na praktičnem pouku.

Izredni učenci in izredni študentje, udeleženci dopisnih šol in tečajev nimajo pravice na odložitev vojaškega roka, zato naj ne vlagajo pismenih prošenj. Ti naborniki obvezniki lahko ustno zaprosijo za odložitev vojaškega roka in hkrati predložijo pristojnemu občinskemu upravnemu organu za narodno obrambo potrdilo šole, študentje pa na vpogled tudi indeks. Na vojaški rok so namreč lahko vpoklicani kasneje, če to dopušča številčna odmera pristojnega poveljstva vojaškega okrožja in število nabornikov obveznikov določenih specialnosti, ki še niso služili vojaški rok.

Nabornik obveznik, ki je končal šolanje ali ga je prekinil iz kakršnega koli razloga, je dolžan v osmih dneh obvestiti o tem pristojni občinski upravni organ za narodno obrambo.

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT
ZA NARODNO OBRAMBO
SR SLOVENIJE

FREAKING OUT!!

romanca o uničenju rusije

Poleti duša nad nebo kavkaško
kot orla krik, puščave sled krvava,
sibirski led in zima praška
za tvoja krila vse pretežka slava.

Uničim te, umazana Rusija,
ti suznjev in gospode kraj;
v mondurah rdečih policija,
pokorno ljudstvo, k meni zdaj!

Politični proces, ki v mislih ga imam
ne bo obšel nobenega od vas,
svobodo še nesluteno z njim dam
slovanskim srcem dokler še je čas.

Nov svet priteče z vodo k vam na dom
v zbiralnike nalijem LSD,
s tem spravim vaše duše v dvom
ker svet že dolgo urejen več ni.

V ekstazi tajni, nežni tej omami
pokažem vam Jesenina obup,
njegovih belih pesmi kri predrami
neznani strah in smrti strup.

Priprava traja naj vsaj mesec dni
medtem poslušajo naj vsi
Geronima svobodni glas,
ki seči mora v slednjo vas.

Ko Orwella bi vam prebrali,
prevzgojo s tem bi dokončali;
njen terapični uspeh
človeštvu garantira smeh.

MILAN DEKLEVA

V občini Center so urbanisti določili, kako visoka sme biti nova zgradba, je bilo zapisano, pa lahko ob tem ugotovimo, da se je nasilje nad ustvarjalci, polotilo do sedaj politično najsvobodnejšega intelektualnega sloja pri nas. Branec se z okopov visoke strokovnosti so s pomočjo političnih in gospodarskih megalomanov dolga leta podirali predstave nemogočega in vedno znova dokazovali, da so področja, na katerih si politična in ustvarjalna volja podajata roki.

Od belega sonca razžarjena opoldanska Akropola, ko so celo sence bledorumene in te prevzema ena sama volja — umakniti se v senco ali pod drevo je le spomin svoje slave in ropali so jo Angleži in Turki. V svoji okleščenosti je ljudem s šibko fantazijo težavna naloga. Kaj je tisto, kar dela Akropolo svetišče lepote in oblike. Kaže, da stvari zgrajene v veličini za lepoto, predstavljajo po svojem propadu delovna področja usmiljenja in sprenevedanja.

Kadar se včasih spomnim Orwella in njegove podobe Londona, zagledam v mislih Metalke z odpadnimi kovinskimi ploščami, orjaške stolpnice z zabitimimi okni in stolpnice na Trgu revolucije, ki jima plastični roloji visijo po pročelju. Zlata ladjica s svojo brivsko štimungo je v moji fantaziji postala bife podrazreda in po razkošnih butikih spet prodajajo cukrer in moko na karte.

Filozofija urbanističnega urejanja je v svojem bistvu neizvredno preprosta. Okrog Ljubljane je nekaj (zaenkrat še) zelenih hribov. Delavnemu človeku naj pogled nanje spočije oko in ga navda z veseljem in voljo do dela. Hribovje je treba videti iz mesta, ker smo v mestu najbolj potrebni duhovne opore. Če pa beton zastre pogled v zelenje in ga vidimo le košček, ali pa ga samo slutimo, je treba oleg enega betona postaviti drugega in tretjega, da je betonskost popolna in slutnja narave in bedastih hribov okrog mesta pregnana. V tem trenutku pa civilizacija fikusov in različnega hebridnega zelenja triumfirata. Kot so stari Slovani z ovčetino prepasani zborovali pod svetimi lipami, lahko danes zbor temnooblečenih tovarišev poseda v senci sobnega rastlinja, ki mu je snazilka med dvajseto in dvaindvajseto uro preteklega dne z vlažno krpo skrbno obrisala liste. V občini Center so urbanisti določili, kako visoka sme biti nova zgradba je bilo zapisano po vsej verjetnosti kar tja v tri dni, zaradi draženja tistih, ki po vseh urbanističnih čarovnijah še upajo, da bo betonska džungla pustila pri miru njihov kos zelenja in miru. Na Gradu je treba postaviti nekaj velikega in nihče ne sme določati ne metrov, ne materialov. Kajti v človeškem je zapisano hitro, novo in visoko.

pa drugič več

Smo že tam?

oho

aha

uh